

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Методичні рекомендації з організації самостійної роботи студентів
з дисципліни «Управління знаннями»

Освітньо–наукова програма: Економіка

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 051 «Економіка»

Укладач(і): д.е.н., проф. Саміра ПІЛЕЦЬКА

Конспект лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри економіки повітряного
транспорту

Протокол № 22 від «13» червня 2022 р.

Завідувач кафедри Олена АРЕФ'ЄВА

Тема №1: Концепція управління знаннями: становлення та розвиток

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Роль держави в становленні економіки знань.
2. Синергетичний ефект від використання знань.
3. Стратегія управління знаннями на авіапідприємствах.
4. Вплив євро інтеграційних процесів в економіці на розробку стратегії управління знаннями на авіапідприємствах.

Література

1. Ареф'єва О., Сімкова Т., & Жураківський В. Стратегічний розвиток авіатранспортних підприємств в конкурентних умовах. Економіка та суспільство, (2022). (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-68>
2. Амоша О. І., Залозна Ю. С., Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П. Інтелектуалізація підприємств реального сектору як перспективний напрям розвитку сучасної економіки (висновки та рекомендації за результатами проведеної науково-практичної онлайн-конференції). Вісник економічної науки України. 2021. № 2 (41). С. 218-222. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).218-222](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).218-222)
3. Ареф'єва О.В. Крос-культурний менеджмент як детермінанта формування конкурентоспроможності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 20 (1). С. 19-22.
4. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. Бізнес Інформ. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>
5. Пілецька С.Т., Устименко Д.В. Передові технології як складова цифрової економіки. III Між. науково-практичної інтернет-конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології» (2-4 бер. 2022). URL: <https://drive.google.com/file/d/1qsSk89sDABZRWiIt3da2CNaeK2xMH0JZ/view>
6. Смерічевський С.Ф., Михальченко О.А. Трансформація економіки космосу: регулювання, функції, об'єкти, пріоритети. Економічний простір. №2(25). 2022. С.17-22.
7. Arefieva O., Piletska S., Khaustova V., Poberezhna Z., Zyz D. (2021) Monitoring the economic stability of the company's business processes as a prerequisite for sustainable development: investment and security aspects. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. IOP Publishing. Vol. 628. No. 1. pp. 012042

Методичні рекомендації

Сутність та основні риси економіки знань. Категоріальний апарат «економіки знань». Еволюція концепцій і моделей. Функції, джерела та класифікація знань. Суспільство, орієнтовано на знання. Роль держави в становленні економіки знань. Технологічні уклади як показник розвитку економіки держави. Індикатори економіки знань. Структура витрат та джерел

фінансування НДДКР. Глобалізація знань. Законодавче та нормативно-правове забезпечення економіки знань. Стратегія управління знаннями. Синергетичний ефект від використання знань. Стратегія управління знаннями на авіапідприємствах. Вплив євро інтеграційних процесів в економіці на розробку стратегії управління знаннями на авіапідприємствах.

Питання для самоконтролю

1. Яка сутність та основні риси економіки знань.
2. Визначити категоріальний апарат «економіки знань».
3. Еволюція концепцій і моделей.
4. Які функції, джерела та класифікація знань.
5. Охарактеризуйте суспільство, орієнтовано на знання.
6. Яка роль держави в становленні економіки знань.
7. Охарактеризуйте технологічні уклади як показник розвитку економіки держави.
8. Визначити індикатори економіки знань.
9. Яка структура витрат та джерел фінансування НДДКР.
10. Охарактеризуйте законодавче та нормативно-правове забезпечення економіки знань.
11. В чому полягає синергетичний ефект від використання знань.
12. Який вплив євроінтеграційних процесів в економіці на розробку стратегії управління знаннями на авіапідприємствах.

Тема №2: Управління знаннями як область практичної діяльності

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Потенціал розвитку економіки знань. Управлінські вимоги до вимірювання економіки знань.
2. Механізм управління знаннями на авіапідприємствах.
3. Особливості механізму управління знаннями на авіапідприємствах в умовах структурних змін в економіці під впливом євроінтеграції.

Література

1. Ареф'єва О., Побережна З. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. Проблеми Економіки. 2019. № 4 (42). С. 111–119.
2. Васюткіна Н. В., Смірнова А.С. Формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки підприємства як засобу підвищення конкурентоспроможності. *Бізнес-інформ*, 2022, № 09, с. 53-59 <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-53-59>
3. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Превентивне управління економічною безпекою в умовах ведення міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Випуск 41. С. 42-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8>

4. Пілецька С.Т. Формування конкурентної стратегії аеропорту в умовах невизначеності. *Бізнес Інформ.* 2022. №10. С. 193–198. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-193-198>.

5. Пілецька С.Т., Устименко Д.В. Передові технології як складова цифрової економіки. III Між. науково-практичної інтернет-конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології» (2-4 бер. 2022). URL: <https://drive.google.com/file/d/1qsSk89sDABZRWiIt3da2CNaeK2xMH0JZ/view>

6. Прохорова В., Чобіток В., Курбель Ю. Реінжинірингові механізми в системі управління бізнес-процесами підприємств. Адаптивне управління: теорія і практика: ел. наук. фах. видання. Серія «Економіка», 2020- 9 (18). Харків: УІПА. URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/338/300> 18.

7. Kuzior, A., Mańka-Szulik, M., Krawczyk, D. (2021). Changes in the management of electronic public services in the metropolis during the covid-19 pandemic. *Polish Journal of Management Studies*, 24(2), 261–275. DOI: 10.17512/pjms.2021.24.2.16

8. Khodakivska O., Ribeiro Ramos O., Nechyporenko O., Tsiutsiupa S., Krasnoshtan O., Mayovets Y. (2021) Efficiency of Innovative Development Management: Interstate Assessment of the Economic Competitiveness in the Context of European Integration and Economic Security. *International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol.21. No. 11. P.67-72

Методичні рекомендації

Знання в підсистемі підприємства. Компетентність організації. Трансформація знань: соціалізація, екстерналізація, комбінація, інтерналізація. Задачі менеджменту знань на підприємстві. Організаційна структура при управлінні знаннями на підприємстві. Сутність процесу управління знаннями підприємства. Механізм управління знаннями. Стратегії ефективного формування та використання знань на підприємстві. Методи пошуку та ідентифікація знань. Генерування, придбання та накопичення знань. Аудит знань, карта знань. Трансфер знань. Моделі управління знань. Потенціал розвитку економіки знань. Управлінські вимоги до вимірювання економіки знань. Механізм управління знаннями на авіапідприємствах. Особливості механізму управління знаннями на авіапідприємствах в умовах структурних змін в економіці під впливом євроінтеграції.

Питання для самоконтролю

1. Місце знань в підсистемі підприємства.
2. Поясніть трансформацію знань: соціалізація, екстерналізація, комбінація, інтерналізація.
3. Які задачі менеджменту знань на підприємстві.
4. Яка організаційна структура при управлінні знаннями на підприємстві.
5. В чому полягає сутність процесу управління знаннями підприємства. Механізм управління знаннями.
6. Які методи пошуку та ідентифікація знань.
7. Які управлінські вимоги до вимірювання економіки знань.
8. Визначте механізм управління знаннями на авіапідприємствах.

9. Розкрийте особливості механізму управління знаннями на авіапідприємствах в умовах структурних змін в економіці під впливом євроінтеграції.

Тема №3: : Технології управління знаннями підприємств

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Технологія управління знаннями як інструмент підвищення ефективності роботи підприємства.
2. Програмні засоби і технології управління знаннями.
3. Інформаційне забезпечення організаційного знання.
4. Комуникативні технології управління знаннями.
5. Організаційна культура в контексті управління знаннями.
6. Технологія управління знаннями авіапідприємств як інструмент підвищення ефективності роботи.
7. Технологія управління знаннями авіапідприємств в умовах євроінтеграції на основі управління знаннями.

Література

1. Васюткіна Н. В., Смірнова А.С. Формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки підприємства як засобу підвищення конкурентоспроможності. *Бізнес-інформ*, 2022 , № 09, с. 53-59 <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-53-59>

2. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Превентивне управління економічною безпекою в умовах ведення міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Випуск 41. С. 42-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8>

3. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>

4. Пілецька С.Т. Формування конкурентної стратегії аеропорту в умовах невизначеності. *Бізнес Інформ*. 2022. №10. С. 193–198. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-193-198>.

5. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>

6. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Економічні студії*. 2020. Вип. 1 (27). С.146 – 151.

7. Пілецька С.Т., Устименко Д.В. Передові технології як складова цифрової економіки. III Між. науково-практичної інтернет-конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології» (2-4 бер. 2022). URL: <https://drive.google.com/file/d/1qsSk89sDABZRWiIt3da2CNaeK2xMH0JZ/view>

8. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах

посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>

9. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Економічні студії*. 2020. Вип. 1 (27). С.146 – 151.

10. Пілецька С.Т., Устименко Д.В. Передові технології як складова цифрової економіки. III Між. науково-практичної інтернет-конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології» (2-4 бер. 2022). URL: <https://drive.google.com/file/d/1qsSk89sDABZRWiIt3da2CNaeK2xMH0JZ/view>

Методичні рекомендації

Технологія управління знаннями як інструмент підвищення ефективності роботи підприємства. Формування організаційної культури, заснованої на знаннях. Команда, що створює знання. Організаційне навчання. Програмні засоби і технології управління знаннями. Інформаційне забезпечення організаційного знання. Комунікативні технології управління знаннями. Маркетинг в управлінні знаннями. Репутаційний менеджмент. Організація трансферу знань. Організаційна культура в контексті управління знаннями. Технологія управління знаннями авіапідприємств як інструмент підвищення ефективності роботи. Технологія управління знаннями авіапідприємств в умовах євроінтеграції на основі управління знаннями.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте технологію управління знаннями як інструмент підвищення ефективності роботи підприємства.

2. Охарактеризуйте технологію управління знаннями авіапідприємств як інструмент підвищення ефективності роботи.

3. Охарактеризуйте технологію управління знаннями авіапідприємств в умовах євроінтеграції на основі управління знаннями.

Тема №4: Інтелектуальний капітал у підвищенні конкурентоспроможності

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Інтелектуальний потенціал як головний чинник розвитку економіки знань.

2. Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, структура, оцінка.

3. Знання як індивідуальна інтелектуальна власність.

4. Приватизаційні засади трансформації та капіталізації інтелектуального потенціалу.

Література

1. Васюткіна Н. В., Смірнова А.С. Формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки підприємства як засобу підвищення конкурентоспроможності. *Бізнес-інформ*, 2022, № 09, с. 53-59 <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-53-59>

2. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Превентивне управління економічною безпекою в умовах ведення міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Випуск 41. С. 42-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8>

3. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>

4. Пілецька С.Т. Формування конкурентної стратегії аеропорту в умовах невизначеності. *Бізнес Інформ*. 2022. №10. С. 193–198. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-193-198>.

5. Ареф'єва О.В. Крос-культурний менеджмент як детермінанта формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20 (1). С. 19-22.

6. Ареф'єва О.В., Сеньківський В.М., Штангрет А.М. Побудова моделей ключових загроз на шляху до економіки знань в Україні. *Наукові записки Української академії друкарства*, 2011. № 2. С. 52-67.

7. Ареф'єва О., Побережна З. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. *Проблеми Економіки*. 2019. № 4 (42). С. 111–119.

8. Гордійчук А.С., Стахів О. А. Економіка інтелектуальної власності: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2012. 330 с.

9. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / М.В. Вачевський, В.Г. Кремень, В.М. Мадзігон, В.Г. Скотний, Г.Є. Левченко, О.М. Вачевський. К.: ВД Професіонал, 2005. 448 с.

10. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>

11. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Економічні студії*. 2020. Вип. 1 (27). С.146 – 151.

12. Пілецька С.Т., Устименко Д.В. Передові технології як складова цифрової економіки. III Між. науково-практичної інтернет-конференції «Бізнес-аналітика: моделі, інструменти та технології» (2-4 бер. 2022). URL: <https://drive.google.com/file/d/1qsSk89sDABZRWiIt3da2CNaeK2xMH0JZ/view>

Методичні рекомендації

Інтелектуальний потенціал як головний чинник розвитку економіки знань. Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, структура, оцінка. Знання як індивідуальна інтелектуальна власність. Приватизаційні засади трансформації та капіталізації інтелектуального потенціалу. Особливості та напрями інвестування в людський капітал. Модель інтелектуального капіталу. Метод оцінки інтелектуального капіталу з використанням ROA (NCI Research).

Метод оцінки інтелектуального капіталу VAIC. Інтелектуальний капітал авіапідприємств.

Питання для самоконтролю

1. Які особливості та напрями інвестування в людський капітал.
2. Охарактеризуйте модель інтелектуального капіталу.
3. Охарактеризуйте метод оцінки інтелектуального капіталу з використанням ROA (NCI Research).
4. Охарактеризуйте метод оцінки інтелектуального капіталу VAIC. Інтелектуальний капітал авіапідприємств.

Тема №5: Удосконалення та оптимізація бізнес-процесів підприємства

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Проблеми становлення інноваційної інфраструктури України при відтворенні економічного розвитку України.
2. Наукові підходи щодо формування стратегії інноваційної діяльності авіапідприємств та її реалізації в процесі адаптації до економічного стану України.
3. Зміни і роль інтелектуального капіталу в економіці знань.

Література

1. Васюткіна Н. В., Смірнова А.С. Формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки підприємства як засобу підвищення конкурентоспроможності. *Бізнес-інформ*, 2022, № 09, с. 53-59 <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-53-59>
2. Залізнюк В. П., Сафонік Н. П., Кая А. С. Превентивне управління економічною безпекою в умовах ведення міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Випуск 41. С. 42-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-8>
3. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>
4. Пілецька С.Т. Формування конкурентної стратегії аеропорту в умовах невизначеності. *Бізнес Інформ*. 2022. №10. С. 193–198. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-193-198>.
5. Ареф'єва О.В. Крос-культурний менеджмент як детермінанта формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20 (1). С. 19-22.
6. Ареф'єва О., Побережна З. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. *Проблеми Економіки*. 2019. № 4 (42). С. 111–119.

7. Гордійчук А.С., Стахів О. А. Економіка інтелектуальної власності: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2012. 330 с.

8. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / М.В. Вачевський, В.Г. Кремень, В.М. Мадзігон, В.Г. Скотний, Г.Є. Левченко, О.М. Вачевський. К.: ВД Професіонал, 2005. 448 с.

9. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. Бізнес Інформ. 2020. №12. С. 245–251. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-245-251>

10. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. Економічні студії. 2020. Вип. 1 (27). С.146 – 151.

Методичні рекомендації

Фактор освіти в управлінні розвитком людського капіталу. Фактор інновації в управлінні розвитком системи освіти. Інтелектуальний потенціал як базова складова управління економікою знань. Законодавче забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури України. Інноваційна інфраструктура. Моделі інноваційного розвитку. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України. Законодавча та нормативно-правова база у сфері інноваційної діяльності України.

Проблеми становлення інноваційної інфраструктури України при відтворенні економічного розвитку України. Пріоритетні напрями розвитку інноваційної інфраструктури України. Стратегічне управління знаннями в інноваційній діяльності підприємства. Наукові підходи щодо формування стратегії інноваційної діяльності авіапідприємств та її реалізації в процесі адаптації до економічного стану України. Зміни і роль інтелектуального капіталу в економіці знань.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте фактор освіти в управлінні розвитком людського капіталу.
2. Прокоментуйте законодавче забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури України.
3. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України.
4. Дайте характеристику законодавчої та нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності України.
5. Які проблеми становлення інноваційної інфраструктури України при відтворенні економічного розвитку України.
6. Які наукові підходи щодо формування стратегії інноваційної діяльності авіапідприємств та її реалізації в процесі адаптації до економічного стану України.